

Slutrapport Jobbprepp

Ett arbetsmarknadsprojekt
för ungdomar
med uppehållstillstånd
enligt Nya Gymnasielagen

Jobbprepp startade i samband med Nacka Företagarträff i februari 2019. Foto: Jenny Frejning / NVP

Vinsten av ett öppet hjärta

Året var 2015. Miljontals människor var på flykt. En liten del av alla dessa flyktingar nådde vårt land. 35 000 var ensamkommande barn. 141 av dem hamnade på Värmdö. Här börjar Jobbprepps historia.

Bakom Jobbprepp står några av dem som öppnade sina hjärtan och höll dem öppna. Vi gjorde det för att vi ville hjälpa dessa unga att skapa en framtid här. Vi räddade liv. En människas liv går inte att räkna i ekonomiska termer. Det var inte heller med tanke på samhällsekonomin som engagemanget föddes. Men som en följd effekt av Jobbprepps lyckade resultat, där alla ungdomar idag har jobb, blir inkomsterna till kommunen och staten betydande. På kort tid har var och en av de arbetande ungdomarna betalat in hela sin kostnad för skola och asylprocess, resten är ren vinst för samhället. Detta redovisas i vår kostnads- och vinstmodell (se bilaga). Men låt oss först berätta om Jobbprepp, en berättelse om vad vi människor kan åstadkomma när vi går ihop, samverkar och arbetar tillsammans.

Värmdö 2022-10-14

Sandra von Euler Letsch, Eva Brandsma och Anna Björnström

Detta är Jobbprepp

Jobbprepp är ett projekt som har genomförts i samverkan mellan den ideella föreningen Frivilliga Familjehem på Värmdö (i fortsättningen FFpV), Värmdö församling och Värmdö kommun. I första hand riktar sig projektet till unga som har tillfälliga uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen och som bor eller går i skolan på Värmdö. Jobbprepps syfte är att stötta dessa unga att få jobb efter avslutade studier. Projektet startade 2018 med stöd av Stockholms Stift och finansierades under 2019 av medel från stiftet. Sedan juni 2020 finansieras projektet av §37a-medel från Länsstyrelsen, Stockholms, och avslutas i december 2022.

Bakgrund till Jobbprepp

Under flyktingvågen 2015 kom runt 35 000 ensamkommande barn till Sverige. Av dem placerades 141 på Värmdö. Ett 60-tal ungdomar är en del av FFpVs nätverk. Av dem omfattas runt 45 av den Nya Gymnasielagen, NGL.

NGL är en tillfällig lag som tillkom 2018 för att ge asylsökande unga som fått avslag på sin asylansökan en ny chans att få stanna i Sverige. Majoriteten av de unga som fick avslag har afghansk nationalitet och har vuxit upp i Afghanistan eller i något av grannländerna. Villkoren för att omfattas av lagen var att ha ansökt om asyl före den 24 november 2015 (då Sverige stängde gränsen), att ha väntat 15 månader eller längre på ett avslag på asylansökan och hunnit fylla 18 år eller blivit uppskriven i ålder under den tiden (och därmed prövats som vuxen vid sin asylutredning).

NGL gav de unga som omfattas tillfälligt uppehållstillstånd för att slutföra eller genomföra studier på gymnasial nivå. Efter avslutade studier har ungdomen sex månader på sig att skaffa en tillsvidareanställning. Med fullgjorda studier och ett fast jobb har ungdomen möjlighet att få ett permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Varför Jobbprepp?

Det är svårt för alla unga oavsett bakgrund och ursprung att komma in på arbetsmarknaden, särskilt svårt är det för den som är ny i Sverige och som saknar ett kontaktnät. Andra unga och nyanlända kan få hjälp av arbetsmarknadsåtgärder som stöd för att få jobb. Den som omfattas av NGL har inte fått ta del av arbetsmarknadsstöd såsom anställningar med statliga subventioner, nystartsjobb och liknande. Inte vilket jobb som helst kan ligga till grund för permanent uppehållstillstånd, utan lagen ställer höga krav på anställningen. För att ha möjlighet till permanent uppehållstillstånd enligt NGL, måste anställningen vara tillsvidare (eller ha en varaktighet på minst två år från när Migrationsverket beslutar om uppehållstillstånd), lönen och övriga anställningsvillkor måste följa kollektivavtal eller gängse villkor i respektive bransch, det får inte vara ett vikariat, timanställning eller projekt.

Projektet startade utifrån det behov ungdomarna har, att klara sina studier och komma ut i en fast anställning direkt efter avslutade studier – utbildning som ju genomförs på ett för ungdomen nytt språk och utan stöd från familj.

2020 slog Coronapandemin till och stängde ner världen. I mars samma år övergick gymnasieskolorna till distansundervisning, vilket innebar ytterligare utmaning för våra ungdomar. Arbetsmarknaden bromsades och arbetslösheten steg. Jobbprepp behövdes ännu mer än tidigare.

Ideellt projekt som blev ett samverkansprojekt

Jobbprepp startade som ett i huvudsak ideellt projekt i samarbete mellan FFpV och Värmdö församling 2019. Fram tills dess hade fokus för FFpV och församlingen i första hand varit att stötta ungdomarna med boende i Värmdö för att kunna fortsätta sin påbörjade skolgång här och för att inte ryckas upp ännu en gång från en plats som börjat kännas som hem. Då NGL blev ett faktum (juli 2018) insåg vi att vårt fokus skulle komma att bli att rusta ungdomarna för svensk arbetsmarknad. Genom finansiering av Stockholm Stift kunde Jobbprepp dras igång. Projektets syfte var att peppa och "preppa"

ungdomarna som då fortfarande gick i skolan, för arbetslivet. Vi utformade därför en kurs med ett antal träffar under HT 2018 och VT 2019 där vi ringade in fokusområden utifrån frågeställningen: *Vad behöver ungdomarna för att klara utmaningarna i NGL?* Kurstillfällena och träffarna i Jobbprepp omfattade arbetsmarknadskunskap, rollspel, intervjuträning, skriva CV, söka jobb och sommarjobb och formulera mål och drömmar. Vi riktade oss även utåt med kommunikation mot arbetsgivare och andra aktörer i samhället som behövde förstå villkoren för NGL. Vi arrangerade seminarium om nya gymnasielagen och framgångsfaktorer, vi gjorde filmer för att synliggöra ungdomarna och visa vilka resurser de är, vi skapade nätverk i lokalsamhället och vi sammanställde informationsmaterial att ge till potentiella arbetsgivare och andra aktörer.

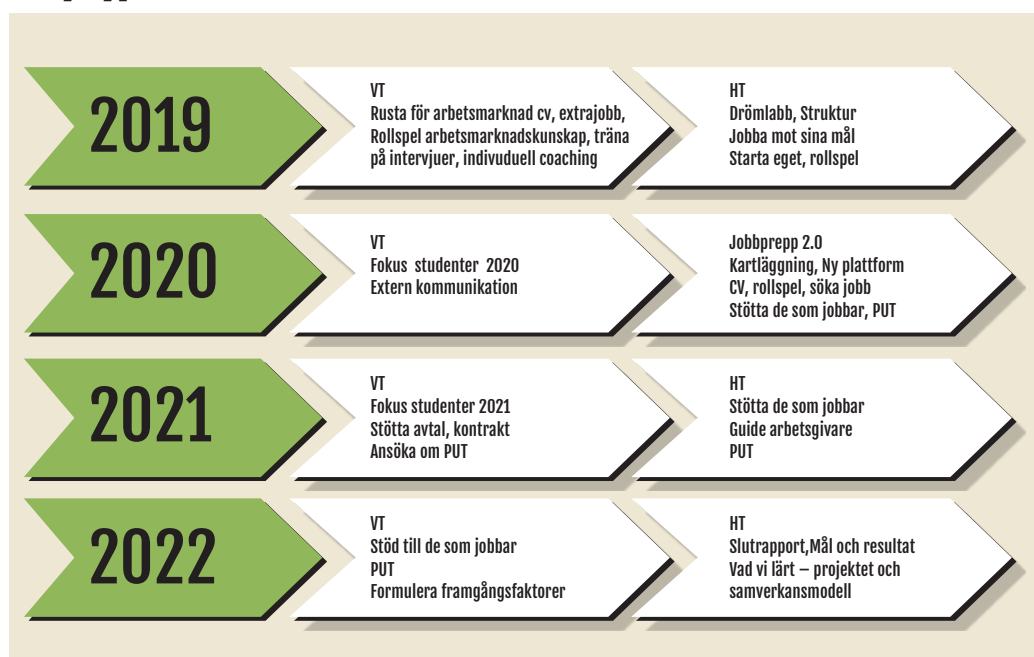
Länsstyrelsen § 37a medel – start för samverkan

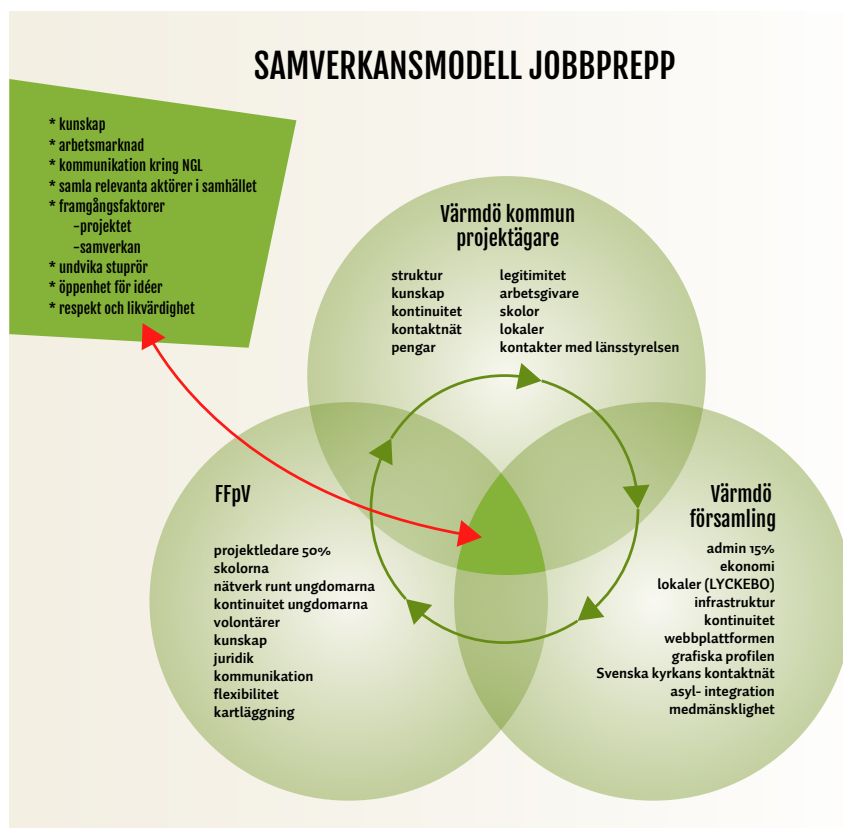
Nystart av
Jobbprepp 2020
med kommun-
samverkan

Under våren 2020 blev det möjligt för kommuner att i samverkan med andra aktörer i samhället ansöka om så kallade §37a-medel från Länsstyrelsen i Stockholm. §37a-medel går till projekt som syftar till "att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter". Projektledarna inom det ideella initiativet Jobbprepp uppvakade Värmdö kommun och bjöd upp till samverkan och kommunen svarade ja. I juni 2020 beviljades anslaget vilket innebär att Värmdö kommun är projektägare till Jobbprepp. Projektmedlen sträcker sig fram till och med december 2022.

Jobbprepp tidsaxel med fokusområden

Vår samverkansmodell

Sedan juni 2020 är Jobbprepp ett samverkansprojekt mellan FFpV, Värmdö församling och Värmdö kommun. Vi har tydliggjort vår samverkan i en modell (se bild). Vi tror att vår modell av samverkan är något att ta fasta på även framåt för att främja god och snabb integration vilket blir en tillgång och framgångsfaktor för hela samhället: kommuner, regioner, civilsamhällets alla organisationer, församlingar och föreningar. Att samverka öppnar möjligheter till att använda och ta vara på de tillgångar, kunskap, personal, tid och andra resurser som var och en har för att tillsammans nå framgång och goda resultat i exempelvis integrationsprojekt.

Referensgrupp

Inom Jobbprepp har vi haft ett brett nätverk med olika aktörer i Värmdö. Referensgruppen med deltagare från kommun, näringsliv och skola har bidragit med värdefull kunskap och engagemang. Referensgruppen består av: Pelle Paulsson (Ica Maxi Värmdö), Jens Hoffman (Dipart), Johanna Ramstedt (Värmdö kommun), Johan Karlsson t o m februari 2022 (Gustavsbergs Gymnasium, G2).

Kommunikation och grafisk profil

För att underlätta stödet för ungdomar, arbetsgivare, individer och grupper som stöttar ungdomar med uppehållstillstånd enligt Nya Gymnasielagen skapade vi Jobbprepps hemsida, www.jobbprepp.nu med samlad information om projektet, gymnasielagen och information till ungdomar och arbetsgivare. Hemsidan syftar till att underlätta för ungdomar med tillfälligt uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen att lyckas med sin utbildning, med att få ett fast jobb och med att söka permanent uppehållstillstånd.

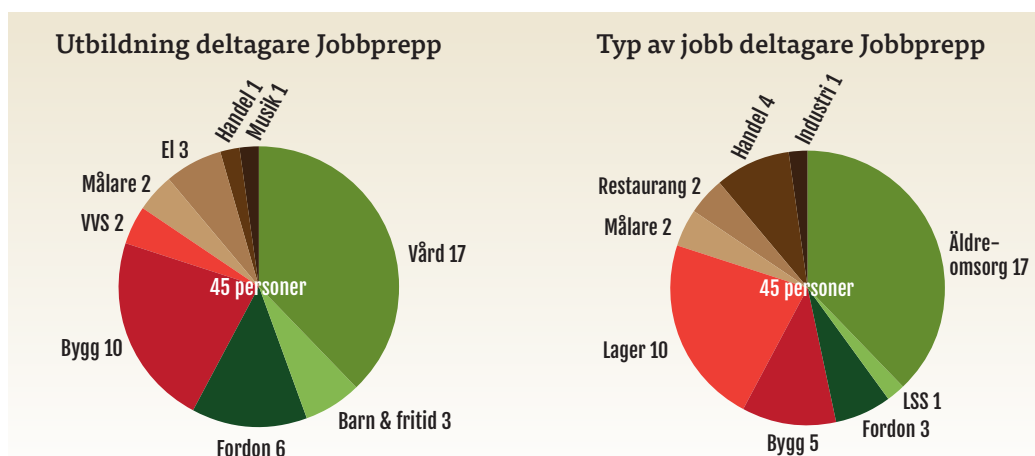
Vi har skapat en egen grafisk profil för att synas och kännas igen. Vår uppstart skedde på Nacka företagarräff i februari 2019 där vi träffade både företagare, politiker och media.

Hur har det gått?

Jobbprepps mål var att projektets 45 ungdomar skulle lyckas med sina studier och få en tillsvidareanställning och därmed kunna ansöka om permanenta uppehållstillstånd. Och hur har det gått? Jo, samtliga* har lyckats.

Per 1 oktober 2022 har 44 avslutat sina studier (en ungdom tar studenten juni 2023). Tre ungdomar har fortfarande provanställningar. 41 ungdomar har tillsvidareanställningar. Av dessa har 22 hittills fått besked om permanent uppehållstillstånd, resten väntar på besked.

*En ungdom fick avslag på sin ansökan om PUT eftersom Migrationsverket ansåg att lönen på det fasta jobbet var för låg. Överklagan till Migrationsdomstolen hjälpte inte. Jobbprepp anser att fallet är felbedömt.

En av deltagarna går fortfarande in skolan (vård och omsorg) och tar studenten i juni 2023. En av deltagarna studerar på högskolan till sjuksköterska.

När pandemin slog till våren 2020 påverkades arbetsmarknaden negativt. Medan vissa branscher bromsade, blomstrade andra. E-handel ökade, och därmed även utbudet av lagerjobb. Jobbprepp kunde erbjuda ungdomarna att ta truckkörkort genom finansiering av Svenska kyrkan. Det gjorde att nära en fjärdedel av Jobbprepps deltagare arbetar inom lager.

Inriktningen på studierna styrdes till stor del av möjligheterna till jobb efter examen. En tredjedel av ungdomarna inom Jobbprepp har gått efter vård- och omsorgsprogrammet och utbildat sig till undersköterskor på gymnasiet eller på komvux. Efterfrågan på undersköterskor har varit och är stor, och här har det också varit relativt lätt att få jobb.

Den andra stora gruppen arbetar inom lager. För lagerjobben har inriktning på studier varit mindre relevant. Projektet har genom Värmdö församling kunnat erbjuda utbildning för truckkörkort till den som haft behov. Detta har underlättat att få anställning på lager.

Kostnad och vinst – en beräkning av Oxford Research

Förutom den rent mänskliga vinsten för ungdomen som fått jobb och därmed kunnat få permanent uppehållstillstånd, och för Sverige som fått behövlig arbetskraft – så bidrar även ungdomarna rent ekonomiskt till Värmdö kommun och till statskassan. Oxford Research har på uppdrag av Jobbprepp gjort en kostnads och vinstanalys av projektet. Målet med beräkningarna i Oxford Researchs rapport är att jämföra den kostnad som asylprocessen inneburit för Värmdö Kommun och Sverige kontra den ekonomiska samhällsvinst som blir när projektets deltagare stannar och arbetar i Sverige. I begreppet ekonomisk samhällsvinst ingår skatteintäkter och konsumtion. Beräkningarna visar att:

- 2021 fick Värmdö kommun drygt 1,7 miljoner kronor i statlig ersättning för asylmottagande. Samma år var den sammanlagda lönen för de 45 ungdomar som deltagit i Jobbprepp 13,3 miljoner före skatt.
- Givet att dessa ungdomar bor i Värmdö kommun och betalar kommunal skatt blir skatteintäkten till kommunen för ungdomarnas sammanlagda lön drygt 4,1 miljoner kronor för år 2021.
- En livscykelmodell för en invandrad ungdom som gått gymnasiet och därefter får jobb som lagerarbetare visar att samhällsvinsten blir drygt 16 miljoner kronor netto om personen går i pension vid 67 års ålder. Efter bara 2,5 år har lagerarbetaren betalat av alla kostnader för utbildning och asylprocess om man räknar med individens konsumtion.
- För en undersköterska som kompletterat sin gymnasieutbildning med Komvux och därefter arbetar till 67 års ålder blir samhällsvinsten drygt 12,6 miljoner kronor netto.

Efter bara fyra års arbete har undersköterskan betalat av alla kostnader för utbildning och asylprocess.

Hur har vi jobbat?

Genom nära och regelbunden kontakt med våra ungdomar vet vi vilken utbildning de går, var de jobbar extra, när de avslutar sina studier, samt vilka mål och ambitioner de har. Vi har gett individuell coaching, stöd i grupp och genom att vara en "guide" till arbetsgivare att våga anställa och reda ut vilka villkor som gäller.

Ungdomarna har under projektet fått lära sig om svensk arbetsmarknad, lagar och regler samt inte minst, oskrivna regler och hur det är att vara anställd, vad man behöver tänka på, vad man kan och inte kan göra på en arbetsplats. Deltagarna har fått öva på arbetsrelaterade situationer med hjälp av rollspel. Vi har anlitat en dramapedagog för att övningarna ska bli relevanta och verkliga.

Vi har även arbetet med konceptet "Dröm-

labb” där ungdomarna har fått öva på att utifrån sin dröm formulera mål och arbeta sig framåt mot målet. I Drömlabb ingår ett viktigt moment som handlar om motgångar, att inte ge upp när de kommer, utan hur man kan komma vidare och ta lärdom av allt som sker.

Kontakten med ungdomarna fortsätter även efter att de börjat sin anställning. Då har det ofta handlat om processen att ansöka till Migrationsverket om permanent uppehållstillstånd.

Mycket av det individuella stödet till ungdomarna sker på ideell basis genom volontärer i föreningen FFpV och Värmdö församling, med verksamheten varje onsdagskväll på Värmdö församlings hus Lyckebo som nav. På Lyckebo får ungdomarna hjälp med att skriva CV och personliga brev, tillsammans titta på vilka möjligheter som finns för att kunna söka jobb och extrajobb med mera.

Våra framgångsfaktorer

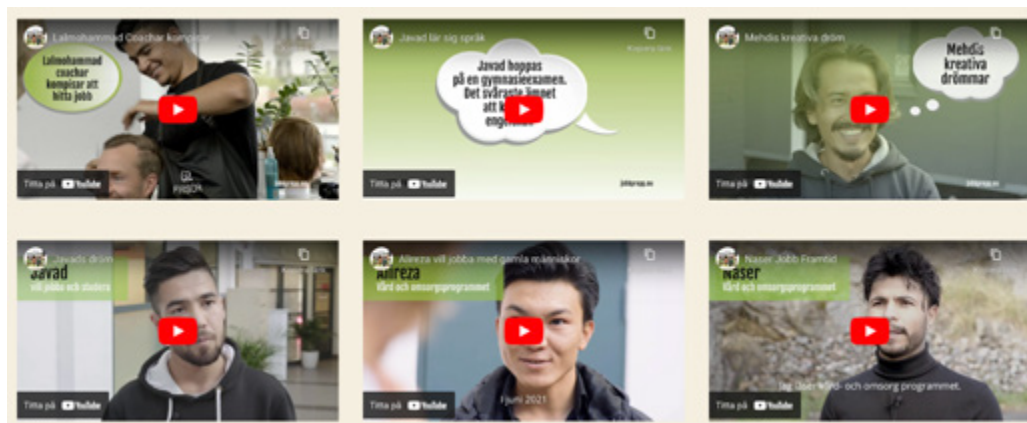
Varför har Jobbprepp och framför allt ungdomarna lyckats så väl? Vi har analyserat och samlat våra framgångsfaktorer. Det finns några omständigheter som gör att vi har lyckats. Kontinuerligt stöd, trygghet, kunskap och samarbete är några av nyckelorden.

- Gruppen har varit känd. De flesta av ungdomarna har gått på skolor i Värmdö, Gustavsbergs Gymnasium och Värmdö Tekniska Gymnasium, och varit en del av föreningen FFpV.
- Vi har känt ungdomarna. Kunnat stötta hela vägen.
- Stor kunskap om lagen och villkoren.
- God kontakt med Migrationsverket. Kunnat få svar på frågor snabbt.
- Avsatt tid för stöd och hjälp med allt från CV, jobsök, myndighetskontakter, arbetsgivarkontakter.
- Mycket gott samarbete både inom FFpV, mellan föreningen, Värmdö församling och Värmdö kommun.
- Fokuserat på möjligheter. Inte blundat för svårigheter. Inte ge upp.
- Vi satte höga mål. 100 %.
- Ungdomarnas drivkraft. Utan den hade de inte lyckats

Vad säger ungdomarna?

Under hösten 2022 har vi intervjuat ungdomarna i projektet. Intervjusituationen har blivit en stund av reflektion av den tid som varit, vägen genom studier till jobb och uppehållstillstånd.

"Förbereda mig för intervju. Rollspel har varit bra. En spelar chef en spelar den som blir intervjuad. Vi fick prova, då kändes det bekvämt. Det har hjälpt mig att våga och ställa frågor och att svara bra på frågorna. Jag har också fått mycket hjälp med att göra ett bra CV."

"Jag fick hjälp med att göra ett bra CV, jag fick också hjälp med att göra läxor när jag gick i skolan. Jag var också med på rollspel där man lärde sig hur man ska tänka kring en intervju. Vi spelade en intervjusituation. Jag tyckte det var jättebra. Man vågar mer och lär sig hur man ska prata med folk, och man kommer ihåg vad man ska säga på en intervju."

"Att få hjälp med CV var perfekt. Det hade varit svårt att göra på egen hand. Det jobbet jag fick fick jag för att jag hade en kompis som jobbar på samma arbetsplats. Han berättade att de hade annonserat efter mer personal. Sen pratade han också med chefen. Han hade jobbat där i fyra år. Jag hade tur som hade den kontakten. Jag berättade under intervjun om min situation att jag behövde ett fast jobb. Då fick jag fast anställning på en gång. De hade mitt CV under intervjun. De ställde frågor utifrån CV:et."

"Jag har fått mycket hjälp det har betytt väldigt mycket. Jag har någon bakom mig och det har betytt mycket som ny i det svenska samhället. Det är en organisation bakom mig som kan vägleda mig. Jag kände mig trygg. Alla som är där har hjälpt mig mycket. Jag har fått hjälp med CV med allting, med vilka normer som finns i Sverige. När det händer något på jobbet jag har fått guidning hur det fungerar i Sverige. Vägledningen har betytt mycket för att lyckas i jobbet. Hur ska jag bete mig i olika situationer? I förhållande till arbetsgivaren. Det har betytt mycket för mig."

"Jobbprepp hjälpte mig mycket med kontakter med min arbetsgivare för att jag skulle få en fast anställning. Det blev problem för företaget och under min provanställning så tvingades de avskeda personal. Utan hjälpen visste jag inte vad jag skulle göra. Jag har också fått hjälp med boende. Hjälpen har betytt mycket för mig."

Lyckebo är det hus
i Värmdö församling
som är Jobbprepps
nav.

"Många har fått hjälp. Lyckebo har varit viktig för hjälp med tex papper. På Lyckebo kunde man få hjälp med förklaringar. Många vänner som omfattades av NGL fick avslag pga att de inte fick hjälp som vi fick på Lyckebo och i familjehem."

"Målet var att få PUT och nu har jag det. Jag har gått i skolan, klarat min utbildning, fått hjälp."

"Jag fick nya ideer och kunskap nya saker som jag inte visste. Hur man kommer in i samhället och ut på arbetsmarknaden."

"FFpV har varit den hjälp jag behövde för att orka kämpa vidare med livet. FFpV har fått mig att känna att jag inte är ensam. Med hjälp av FFpV har jag klarat livet."

"I början hade jag ingen aning om hur jag skulle göra på en intervju till exempel. Men genom att jag fick träna på Jobbprepp i rollspel blev jag säkrare och vågade."

"Jag kan säga att Jobbprepp och Lyckebo är allt för mig."

"Jobbprepp har hjälpt mig att ha koll på framtiden."

"Det som är viktigast. Det enda ställe där jag kunde tro på alla. Jag litade på er. Er roll var att hjälpa oss, jag visste det. Jag har fullt förtroende för er. Jag accepterade 100 procent vad ni sa. Hur jag skulle bete mig. Rollspel var roligt men jag var pressad då och det var svårt. Det var svårt att vara i grupp. Jag mår mycket bättre nu. När jag fick uppehållstillstånd släppte mycket stress."

"Det har betytt jättemycket för mig. Det var en plats där alla samlades. Vi hade roligt och vi lärde oss nya saker. Man kände sig trygg, jag skaffade nya vänner. Gjorde många aktiviteter. Det har hjälpt mig jättemycket att komma in i samhället. Många av oss fick stöd med mat och så vidare när vi hade dålig ekonomi. Jag är jättetacksam det är fina människor som har hjälpt mig. Det är sanningen. Vi fick hjälp på alla sätt och vis det har betytt jättemycket. Stort tack till alla som har hjälpt mig."

"Lyckebo och jobbprepp var en start för att kunna börja jobba och komma in på ett arbete. Det kändes mycket bra och värdefullt. Jag lärde mig mycket. Vi pratade och diskuterade, vi spelade rollspel som handlade om arbetsmarknaden. Jag är tacksam för det."

"Jag skulle inte fixat en fast anställning på egen hand. Hjälp att söka jobb, fick hjälp att skriva CV, göra intervju. Det var bra att träna jobbintervju med Jenni och Jobbpreppen."

"Jag fick hjälp av Eva att få jobb på Värmdö kommun som personlig assistent, och sedan jobb på ett demensboende. Förberedde på jobbprepp hur man kommer in på jobbet, hur man ska vara, komma i tid, krav från jobbet och hur man pratar med kollegor. mycket bra hjälp! Pratar om samhället, lagar om hur allt fungerar."

"Ibland är det svårt att veta hur och vilken väg man ska gå för olika utmaningar som vi måste lösa. Då har jag fått mycket hjälp här av er. Men det är ofta mycket folk på Lyckebo med många problem, det kan kännas lite jobbigt."

"Lyckebo har hjälpt med jobb, med allt. Är bra att jag vet att jag kan komma och ställa frågor och få hjälp här. Det är bra med Lyckebo varje onsdag kan vi komma. Träffa kompisar och Eva, Anna, Cecilia, Tina och alla."

"Det har känts bra att komma till Lyckebo. Jag har känt mig välkommen. Jag har lyssnat och lärt mig av andra killar som söker jobb och tar hjälp. Drömlabbet var lite för svårt. Övningarna med Jenni Inge var roliga och bra att träna hur man kan säga och klara svåra situationer."

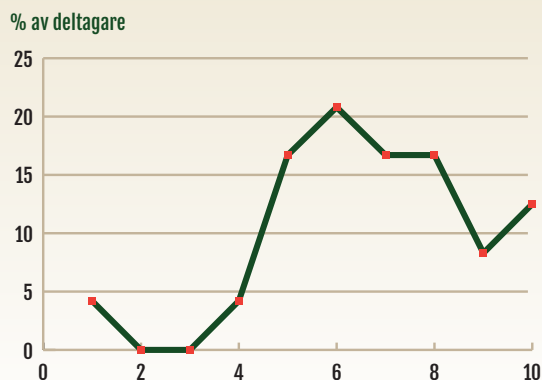
"Jag är jätteglad att jag fick hjälp från Lyckebo. Alla ungdomar som är i Värmdö har fått mycket hjälp. Vi fick lära oss jättemycket i Lyckebo. Vi var där på onsdagar. Vi pratade om uppehållstillstånd, att ha kontakter med myndigheter, om nya gymnasielagen och att skriva CV och söka jobb."

"Lyckebo är fantastisk med fantastiska personer. Fått mycket hjälp, träffar vänner, lite som min familj."

"Lyckebo, Jobbprepp och FFpV gav oss ensamkommande stöd och hjälp. Vi hade ingen annan. Ni/vi gjorde ett underbart jobb. Sällskap, vet att någon finns som kan hjälpa mig. Man blir inte hjälplös och ensam. Familjen långt bort – man blir så ensam."

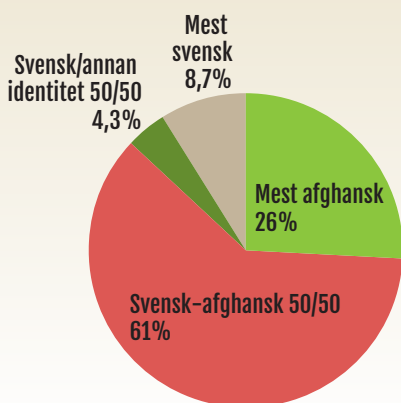
Att bli en del av samhället

Hur mycket känner du dig som en del av det svenska samhället?
Skatta på en skala från 1-10.

Under hösten har vi intervjuat ungdomarna och bett dem utvärdera det stöd som de har erbjudits genom projektet. Där ställde vi även frågan om i vilken grad de känner sig som en del av det svenska samhället och hur de identifierar sig. De flesta ungdomar skiljer inte ut själva projektet Jobbprepp från det sammanhang som var etablerat i samverkan mellan FFPV och Värmdö församling.

Identifierar du dig som:

Vad skulle få dig att känna dig mer som en del av det svenska samhället?

"PUT och egen lägenhet. Och en BMW RS. (!) Att vara chef, att göra karriär."

"Lägenhet kanske."

"Mer kontakt med svenskar. Lära mer om samhället. Jag är en del av Värmdö, det är bästa platsen."

"Jag känner mig som 100 % människa."

"Att få rösta kändes viktigt. Svenska kompisar skulle hjälpa till att känna mig mer som en del av det svenska samhället. Medborgarskap är inte lika viktigt."

"Identifiering: Tänker mig som svensk när jag är med svenskar hela tiden och jobbar. Jag har glömt mitt land och mitt gamla liv."

"Jag känner mig särskilt som en del när man träffar bra människor. Men inte när jag träffar på folk som skriker dumma saker. Då går jag därifrån."

"Det tar tid. Man behöver skaffa sig ett hem och kunna stå helt på egna ben. Jag flyttar hela tiden hit och dit. Mer stabilitet skulle få mig att känna mig mer svensk. Om jag vore svensk medborgare skulle jag känna mig mer svensk. Jag var glad att jag kunde rösta kommunalvalet."

"Jag känner mig afghansk-svensk. Jag var ung när jag kom så jag har påverkats mycket av det svenska samhället. Jag känner mig 80 procent som en del av det svenska samhället. Jag har inte alla rättigheter ännu, jag får inte rösta i riksdagsval tex. Men jag betalar skatt och jag har rättigheter. Att jag kommer kunna rösta betyder mycket för mig. Att få mitt permanenta uppehållstillstånd och att sen få svenskt medborgarskap skulle betyda jättemycket för mig. Då blir verkligen känslan att nu bor jag här, nu är jag 100 procent säker på att få stanna."

"Jag är aktiv på arbetsmarknaden men jag har inga svenska vänner. Jag lever ett svenskt liv på många sätt men har inte några svenska nära vänner."

"Jag har varit här länge, och jag har hittat svensk familj som jag har bott hos, flera familjer som jag känner och svenska kompisar. Jag har lärt mig svenska och fått en svensk utbildning, jag gick ett teknikprogram. Jag har ett fast arbete. Jag betalar skatt. Jag bryr mig om det här landet Sverige. Det känns hemma för mig. Absolut det finns mer. Jag vill bli svensk medborgare. Det skulle vara kul att ha fler svenska vänner också."

"När jag kom till Sverige så visste jag inte så mycket. Jag började plugga här tills jag tog studenten. Jag har lärt mig jättemycket. Jag har lärt mig ett helt nytt språk. Svenska är mitt andraspråk. Dari är mitt modersmål. 2018 började jag spela Volleyboll, där var vi båda svenskar och afghaner som spelade tillsammans. Vi hade både tjej- och kill-lag. Det var jättebra. Jag lärde känna nya människor. Jag lärde mig mycket av dem hur den svenska kulturen är. Jag fick svenska kompisar. När jag får mitt permanenta uppehållstillstånd och när jag kan söka svenskt medborgarskap och får ett svenskt pass kommer det göra att jag känner mig ännu mer som en del i samhället. Då får jag också rösta i riksdagsval."

"Jag är inte helt svensk just nu. Men jag gör som svenskar gör. Jag jobbar, jag betalar skatt. Jag är afghan. Jag är mittemellan. Ett uppehållstillstånd skulle betyda mycket för mig. Det är det enda som jag behöver."

"Jag har bott 7 år i Sverige. I början hade jag svarat afghan men nu när jag har kommit in i samhället så känns det annorlunda. Nu känner jag mig som en del av samhället. Jag har gått i skolan och jobbar här. Jag har svenska vänner. Jag älskar Sverige och jag älskar mitt hemland."

"Jag tror att under den perioden jag väntade på svar lyckades jag inte planera mitt liv. Träna, fritid, det var svårt. Det var ingen bra ordning under den perioden, jag var mest hemma. Men nu när jag fått har uppehållstillstånd kommer jag att ordna mitt liv så att jag blir ännu större del av det svenska samhället. Jag kommer leva i det här landet, jag vill lära känna samhället ännu mer. Jag vill också söka svenskt medborgarskap."

"Förstå mer om hur samhället fungerar, hur systemet funkar. När jag fixar en egen lägenhet och bildar familj."

"Idag jobbar jag med svenskar hos en svensk arbetsgivare. Jag tränar mycket och tävlar i min sport tillsammans med svenskar det gör att jag känner mig som en del av det svenska samhället. Men jag skulle vilja lära mig ännu bättre svenska."

"När jag kom hit kände jag mig riktig som människa. Jag fick säga vad jag ville och gå i skolan. Här i Sverige har jag mitt liv, här ska jag bo. Jag känner mig som svensk."

"Jag är inte så social. Känner mig som att jag står utanför. Det är svårt att få svenska kompisar. Behöver bli bättre på svenska."

"Att bo längre här, lära känna samhället mer, skaffa fler svenska vänner."

"En svensk fru? Haha skämt! Jag fick kämpa så mycket i början med avslag och utan uppehållstillstånd, då var jag inte en del, inte så välkommen. Nu tror jag att det krävs lite mer tid bara."

Vad säger arbetsgivarna?

Vi har gjort intervjuer med några av de arbetsgivare som vi har haft mycket kontakt med under projekttiden och som även anställt ungdomar från projektet: Jens Hoffman (Dipart), Pelle Paulsson (Ica Maxi Värmdö), Linda Nyberg (Djuröhemmet), Jost Beermann (zoo.se) och Sassa Bodensjö (zoo.se).

I intervjuerna har arbetsgivarna reflekterat över Jobbprepps ungdomar och tiden som varit. Arbetsgivarna är mycket positiva till Jobbprepp, de kontakter och stödet som de fått från projektet men i synnerhet är de positiva till ungdomarna.

Flera av ungdomarna har fått lagerjobb på zoo.se

Berätta om dina erfarenheter av NGL-ungdomarna!

"Jag är jättepositiv till ungdomarna och Jobbprepp. Det är så här vi ska jobba i ett samhälle, vi ska jobba tillsammans - näringsliv, föreningar, skola, kommun. Det finns bara positiva effekter av detta." Pelle Paulsson, Ica Maxi Värmdö

"Jag har mycket goda erfarenheter. Det är en ganska homogen grupp- de är tålmodiga, ambitiösa och hederliga." Jens Hoffman, Dipart

"Man märker att de har en ryggsäck... är här utan sin familj. Vi blir väldigt viktiga som arbetsplats och chefer. Vi är mer än bara ett jobb." Jost Beermann, zoo.se

"Vi behöver bra arbetskraft och det har vi fått. Bra också att veta att man gör skillnad och det har vi gjort genom att anställa. Jag vill verkligen att de ska lyckas." Sassa Bodensjö, zoo.se

"I början var det nytt för mig, jag var ny som chef 2018, när NGL-ungdomar började komma ut i praktik. Min roll var då gruppchef på Djuröhemmet. Jag visste inget om lagen. Behövde få kunskap, förstod tidigt att det var en win-win. Jag som arbetsgivare kunde ge en möjlighet i deras liv." Linda Nyberg, Djuröhemmet

Vad har varit positivt respektive utmanande?

“De tillför otroligt mycket fint till oss inom äldreomsorgen. Många har ett bemötande som är förebild med respekt och snällhet vilket andra tar efter. Med avsaknad av egen familj så tror jag att vi, de äldre och vi, fyller en viktig funktion av närhet. Hört andra inom äldreomsorgen som lyfter just gruppen ensamkommande som en väldig tillgång. Fint och nära.”

“Utmaningen har varit kravet på fasta anställningar. Det hade varit lättare att kunna testa först, och erbjuda ett längre vikariat. Jag har inte känt press att anställa, utan kunnat hålla min arbetsgivarroll trots engagemang. Men jag har absolut gått ett extra varv ibland för att kunna anställa.”

“Språket är också en utmaning, men det blir ju bättre hela tiden och det vägs upp av ett så bra bemötande.” Linda Nyberg, Djuröhemmet

“Vi har fått bra medarbetare som stannar. Det gör att företaget går bra. Och sedan att det betyder att de får stanna här är fantastiskt att få bidra till ... Det är en winwin. Och vi lär oss massor av killarna – ett interkulturellt lärande.”

“Jag kan faktiskt inte se något särskilt utmanande, inte mer än bland andra nyanställda.” Pelle Paulsson, Ica Maxi Värmdö

“Det roligaste har varit att se hur ungdomar som väntat på jobbiga besked, haft ångest och fått kämpa varje dag... och se att allt eftersom saker löser sig, i takt med att utbildning är avklarad, att man fått jobb, att de blivit rakare i ryggen, stoltare och framför allt mycket gladare. Det har varit fint att se.”

“Utmaningen är att det märks att de inte har en familj. de ska klara av allt i ett hushåll på egen hand. Det kan vara svårt.” Jens Hoffman; Dipart

“Det har varit utmanande att veta att konsekvensen var så stor om de inte skulle få fast anställning. Vi förstör vi inte bara ekonomin för en månad eller två, om vi avslutar en provanställning, utan här handlar det om ett helt liv.”

“En annan utmaning har varit Migrationsverkets alla regler. Utan Jobbprepps hjälp hade vi inte anställt.” Jost Beermann, zoo.se

“Jag har ibland haft en klump i magen, när det fanns en risk att behöva ta ett beslut som kan förstöra en människas liv. Vi behövde inte ta det, tack och lov. Jag måste ju samtidigt göra mitt jobb och vara professionell, vi kan inte anställa för att vara snälla – och det har vi inte gjort. Däremot har vi ansträngt oss extra. Extra feedbacksamtal, extra utbildning. Det har gått.” Sassa Bodensjö, zoo.se

Vilka erfarenheter skulle du vilja skicka med till andra arbetsgivare som anställer nyanlända ungdomar?

“Det finns en motivation och vilja att komma in i samhället, och bästa vägen är genom arbete. Bara det gör det värt att anställa! När man väljer att anställa bör ungdomen få en mentor som är positiv till integration och mångfald.” Jens Hoffman; Dipart

“För mig bara en winwin. Det värsta som kan hända är att någon slutar. Jag har möjligheten att ge tillbaka till samhället, för att jag kan och har ett företag som går bra. Vad jag kan göra är att anställa människor från andra länder. Det är socialt företagande. Det handlar om värderingar, för mig är det självklart.” Pelle Paulsson, Ica Maxi Värmdö

“Ha ett öppet sinne. Se fördelarna, för vi kommer att behöva den här arbetskraften i våra verksamheter, vi behöver också mixen.

Var beredd på att stötta upp praktiskt. Visa praktiskt istället för att ge ett kompendium med instruktioner. Det tar mer tid. Men det behövs för att det ska bli bra.” Linda Nyberg, Djuröhemmet

“Anpassa språket.” Jost Beermann, zoo.se

“Man måste ha tålamod. Täta uppföljningar, Våga upprepa, uppmuntra och vara konstruktiv. Förstå att ungdomarna inte självklart från början är trygga nog att säga till om de inte förstått en instruktion. Vi lägger mer tid på att skapa tillit och trygghet.” Sassa Bodensjö, zoo.se

Vad har Jobbprepp/kontakter med person från Jobbprepp betytt för dig som arbetsgivare och anställning av NGL-ungdom?

“För mig har anställningar egentligen varit det lilla. Det har inte varit så krångligt, vi har gjort det flera gånger och vi har en personalavdelning. Framförallt har Jobbprepp varit ett forum för att få inspiration, kompetens, kontakter. Jag har hyrt ut bostäder och Jobbprepps kontakter har varit jättebra. Bra att veta vem man ska vända sig till, någon att bolla med.” Jens Hoffman, Dipart

“Det behövs någon som håller ihop från idé till genomförande. Som ser till att det blir gjort. Jag hade inte vetat var jag skulle hitta ungdomarna om jag inte fått kunskapen från Jobbpreppen. Och rent praktiskt fick HR hjälp med allt från avtal och villkoren.” Pelle Paulsson, Ica Maxi Värmdö

“Superviktigt. Jobbprepp har varit bollplank, hjälpt med hela processen, villkoren som gäller, fylla i blanketter. Jag har alltid känt att jag har haft någon att ringa när jag har frågor. Det har hjälpt mig jättemycket. Det har gjort att jag aldrig har känt mig ensam. Mina kollegor säger nu: Vad bra det blev!” Linda Nyberg, Djuröhemmet

“Från arbetsgivarperspektiv har det varit helt avgörande att ha fått hjälp med Migrationsverket. Den här hjälpen har varit guld värd, och har betytt allt för dem gällande anställning. Den första av våra som vi anställde hade inte jobbat här om vi inte hade fått hjälp av Jobbprepp. Och hade inte han kommit in hade inte de andra fått jobb. Nu är de 5. Det märks att de fått hjälp av skriva CV:n. Det har givit ett bra första intryck. Seriösa ansökningar var en förutsättning för att komma på den första intervjun.” Jost Beermann, zoo.se

Övriga kommentarer

“Kul att få träffa andra näringsliv, skolan, kyrkan, frivilliga, kommunen i referensgruppen. Det är en grupp med stort samhällsengagemang. När vi har utmaningar i landet så är det precis så här vi ska jobba. Jag bidrar med vad jag kan, andra med vad de kan. Tillsammans blir vi oslagbara.”

“Jobbpreppen har varit ett föredöme som skulle kunna utökas till ett större samhällsengagemang som handlar om alla typer av frågor. För ett bättre och tryggare samhälle. Vi bygger ju människor som skapar inkomst till samhället. Det kostar ju ingenting. Men om vi inte gör det här så kostar det pengar, vi kan skapa bidragstagare och i värsta fall kriminella individer. Det är inte bra för någon.” Pelle Paulsson, Ica Maxi Värmdö

“Tror att det var ett lyckodrag för hela vårt samhälle att vi tog emot så många ensamkommande. Jag önskar att fler hade fått lära känna dem. Det har varit en rikedom för mig och min familj att lära känna dem. Jag skulle utan tvekan göra detta igen. Det är bara med positiva tankar jag tänker tillbaka på den här tiden. Sedan har det också varit tungt med olika beslut, avslag, dåligt mående, väntan. Men på det stora hela bara positiv, berikande.” Jens Hoffman, Dipart

“Det har varit spännande att vara med om det här. Det är en erfarenhet som jag alltid kommer att bära med mig. Ett fönster i tiden. Både för mig personligen och professionellt. Jag är stolt.” Linda Nyberg, Djuröhemmet

“Det känns så bra att veta att vi verkligen gör skillnad. Fint att påminnas om detta.” Sassa Bodensjö, zoo.se

“Jobbprepp gjorde mitt liv mycket enklare!” Jost Beermann, zoo.se

Samtliga intervjuade arbetsgivare svarar siffran 10 på skalan 1–10 om det skulle göra om samma sak igen.

Tillsammans är vi starka

Med projektet Jobbprepp har vi visat vad vi kan åstadkomma med en god samverkan mellan samhällets olika aktörer. Kommun, ideella föreningar, kyrkan, skolan, näringsliv samlades runt en utmaning och löste uppgiften. Någon behöver ta ledartröjan och hålla ihop aktuellt projekt/aktuell utmaning, samla de krafter som behövs, de som vill, de som ser en win-win och som engagerar sig.

“Tillsammans” är också det namn vi kallar vårt nätverk runt ungdomarna. Det är här vi har styrkan. Projektet har lyckats för att många engagerat sig men framför allt för att ungdomarna kämpat oerhört hårt.

Tack

Tack till **STYRELSEN** i Frivilliga Familjehem på Värmdö!

Tack till **REFERENSGRUPPEN**: Pelle Paulsson, Ica Maxi Värmdö; Jens Hoffman, Dipart; Johanna Ramstedt, Värmdö kommun; Johan Karlsson fd G2.

Tack till **VÅRA SAMARBETSPARTNERS**: Jenny Inge, Rädda Barnen, Välkommen till Värmdö, Tillitsverket, Rotary, David Johansson/Drömlabbet.

Tack till **NGL-NÄTVERKET**: Nätverk i Stockholm som mötts, samarbetat och delat erfarenhet i frågor och utmaningar kopplat till NGL, arbetsmarknad, studier och allt annat.

Tack till **STOCKHOLMS STIFT** och **KYRKOKANSLIET I UPPSALA** för ekonomiskt, andligt, kunskapsdelande och mentalt stöd.

Tack till **LÄNSSTYRELSEN STOCKHOLM** som satsade på vårt projekt genom §37a-medel.

Och sist men inte minst, tack till alla **UNGDOMAR** som kom hit och gjorde vår plats på jorden till en bättre sådan!

“När vi har utmaningar i landet så är det precis så här vi ska jobba. Jag bidrar med vad jag kan, andra med vad de kan. Tillsammans blir vi oslagbara.”

Pelle Paulsson, Ica Maxi Värmdö

Vilka är vi i Jobbprepp?

Frivilliga Familjehem på Värmdö, FFpV

FFpV startade som ett nätverk för alla de familjer och personer som öppnade sina hem och tog emot en ensamkommande så att hen kunde stanna i kommunen och gå kvar i sin skola.

Värmdö församling

Värmdö församling är en församling inom Svenska kyrkan. Vi finns på församlingsgården Sjöliden vid Torsbyfjärden och i Värmdö kyrka. Lyckebo, församlingens diakonala center, har varit Jobbprepps nav och "förlängda vardagsrum" sedan 2018.

Värmdö kommun

Värmdö är en av Sveriges snabbast växande kommuner med cirka 45 000 invånare. Kommunen tog under den stora flyktingvågen 2015 emot 141 ensamkommande barn.

Svenska kyrkan
VÄRMDÖ FÖRSAMLING

 VÄRMDÖ KOMMUN